

HRVATSKA RIEČ

Predplatna cijena: na godinu K 12. — Za po godine K 6. — Za Šibenik na godinu donošanjem u kuću K 12. — Za Inozemstvo na godinu K 12 suviše poštarski trošak. — Pojedini broj 10 para. — Plativo i utiživo u Šibeniku.

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglasi, priobna pisma i zahvalne tiskaju se po 30 para peti redak ili po pogodbi. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi ne vraćaju.

Sramota.

Poštovana vlada pozvala je ovih dana hrvatske zastupnike u Beču, te im je predala osnove za rješavanje jezičnog pitanja. Tu osnovu smo čitali, ali jer je tobož povjerljive naravi, ne nosimo ju u javnost. Dosta je da rečemo, da ta osnova daje Talijanima sve, što imadu, a otvara širom vrata svakoj zlopurabi.

Po naravi same stvari glede te osnove imali bi se izraziti zastupnici na saboru u Zadru, ali jer je njihov mandat prestao, vlada je radi tog razloga zastupnike na saboru u Zadru izključila, i predala stvar u ruke onima iz Beča.

Nismo tomu radi osoba protivni, prem znamo, da se vlada mogla još malo ustripi i predati stvar kompetentnom čimbeniku: saboru Dalmacije.

Ali vlada nije toga htjela učiniti, jer je računala sa mogućnošću, da u budućem saboru budu zastupani talijanaši samo od dva zastupnika. Dakle po računu vlade talijanaši su lasno mogli doći u položaj, da u zakonodavnom tielu pokrajine ne budu imali glasa, a po tom ni sudjelovanje, ni odluke u rješavanju jezičnog pitanja.

Vlada se je radi toga požurila i stvorila umjetno zastupstvo talijansko, pozvav na pregovore dva talijanaša, koji nisu zastupnici ni u Beču, ni u Zadru.

Iz toga se vidi namjera vlade: ona hoće, da pri rješavanju jezičnog pitanja talijanaši budu nazočni kao ugovarajuća stranka, a u toj namjeri nju ništa ne priče. Nju ne priče što danas nemaju zakonitih svojih predstavnika, ona ih stvara. Neće ona da bude bez njih, a to je dosta, da ona već nadje načina, da ih u razpravljaju uvede kao ugovarajuću stranku.

Današnja jezična osnova biti će bez dvojbe zabačena. O tom ne može biti sumnje. Ta zabačena osnova vratit će se na ministarstvo, a onda će se stvar još za dugo zatezati, pa valjda opet dodje druga na sabor Dalmacije.

Vlada treba da se za taj slučaj pripravi. Treba da u saboru bude imalo dosta zastupnika „Talijana“, jer jedino tako se može ovo jezično pitanje uvijek zaplićati i prema zahtjevima pravičnosti ne rješavati.

A sada dolazi najljepše. **Vladí pomaže „radikalna“ srbska stranka.**

U sreću veleporoznika, zadarskom, šibenskom, kninskom, „Talijani“ biraju četiri zastupnika. Nu prema službenom imeniku biraći i prema onim, koji bi još u imenik imali doći, „Talijani“ nemaju u ovom sreću većine, jer je većina hrvatska sa četrdesetak Srba. Bez srbskih glasova Hrvati nemaju većine.

Ciela je pokrajina vapila, da se u ovom sreću veleporoznika dodje do složnog rada sa Srbima. To traže svi bez razlike, pa i Srbi. A da se dodje do složnog glasanja Hrvati su ponudili Srbima dva zastupnika, koja hoće.

I sada dolazi sramota, kojoj nema izprike ni primjera nego u običnim izdajama.

Gospodin Baljak bez prestanka šurje sa „Talijanima“, s njima se dogovara i daje lozinku, da Srbi ne će ugovarati sa pravaškom strankom.

Odgovara mu se, da ga u to stranka prava ne ulazi, da ona ne postavlja nijednog svog kandidata, da ona prepušta dogovore drugomu, a da će pravaši podupirati svojim glasom bezuvjetno kandidature, koje budu postavljene proti talijanima.

I zbilja dogovore je vodio zastupnik Biankini, koji im poručuje, da mu jave: je li srbska stranka sklona provesti ovu borbu zajedno sa „hrvat strankom“ uz uvjet, da svaka postavi po dva svoja kandidata.

Ova poruka je bila poslana na 24. rujna, a srbski prvaci odgovaraju na 29., da su oni već zaključili, da je za srbsku stranku izključena mogućnost svakog sudjelovanja pri izborim sa pravaškom strankom.

Što ovo znači?

Ovo je sramotna, gnjusna igra srbskih prvaka u Zadru. Jer kad je, u čemu je htjela stranka prava s njima ugovarati? U čemu, kad je sve od sebe odbila, i kandidate i pogovore? Zar su htjeli Baljak i Katurić i još to, da pravaši ne smiju ni glasovati?

Gnjusna i sramotna igra, kad se zna, da su Baljak i Katurić uvijek neprestano šurovali sa talijanskim pravicima.

Gnjusna i sramotna igra, kad se zna, da su Katurić i Baljak na 28. rujna u večer imali dugu konferenciju sa Dr. Ghiglianovichem!

Odgovor njihov, da odbijaju svako sudjelovanje u izboru veleporoznika, bio je plod tih konferencija. Bio je plod šurovanja sa talijanima i sa vladom.

Odgovor njihov je dokaz ljubavi prema vladi, ucjena valjda, da Baljak dobije u Beču što je tražio.

Nego hoće li pri ovomu ostati? Hoće li Srbi Zadra, Knina, Obrova itd. biti sudionici sramote i izdaje, koju im eto nameće gosp. Baljak?

Ne vjerujemo. Težak bi to bio udarac za sve njih, jer takova sramota se ničim više ne izprije.

Ne vjerujemo, jer je preveć očito, da bi tim bili prosto orudje vlade i talijanaša, koji hoće da nam u našoj kući ni jezik nije slobodan.

Ne vjerujemo, jer njihova izdaja proti svom jeziku ne bi im u ničemu pomogla, a bila bi im na vječnu sramotu.

Ne vjerujemo, jer je njihova dužnost ustati svi kao jedan proti tudjinskom iznečistvu Baljka i drugova.

Samovolja nad zakonom.

U Zadru ne mogu više oni, koji govore samo hrvatski, ni da poštenom službom zaradivati kruh svakdanji. To se je dogodilo ovih dana pripadniku občine Šibenske, Ciprijanu Papku iz Boraje, mladiću od 19 god., koji je snabjeven svojom službenom knjigom od dneva 15./10. prošle godine, služio u Zadru još od 28. istog mjeseca do njeki dan bez ikakve zanoveti i progona. Nego, kako je u zadnje doba hrvatodžerski bies u Zadru stupio u akutno stanje, tako je i Ciprijan Papak morao da okuša njegovu žestinu. Na 27. rujna u večer pogriješio je Ciprijan Papak u toliko, u koliko se je hrvatski — jedinim jezikom, kojim govori — razgovarao na staro obali s jednim svojim prijateljem, kojega je na razstanku pozdravio sa „zbogom!“

Jedan trhoša na to ga iznenadi opazkom: „Nema kod nas „zbogom“, ovdje se kaže samo „aviva“. — Papak se na to i ne osvrnu, već prosliedi svojim putem u pekarnu gosp. Ivana Devetaka, kod kojega je bio namješten, da miesi za sutradan kruh.

Kad je svršio miesiti kruh u rečenju pekarni uputio se doma na spavanje. Oko 11 sati u večer u papučarskoj ulici zaustavi ga občinski redar sa zapovjeduju, da mora doć pred g. komesara.

Pred komesarom Papak je na čudne upite odgovarao hrvatski, ne umijujući drugičje.

Radi toga se gospodar komesar naljutio i Papku odredao: „Dobro, kad ne znaš govoriti drugičje, ajde na svoju občinu i tko ti je izdao ovaj libric (službovnu knjigu), neka ti izda drugi“. Zalud je Papak opazio, da je njegova knjiga valjana, da je njom služio i u drugim občinama, da sadržava sve njegove dobre svjedočbe od dotičnih gospodara i potvrdu gospodara, kod kojega još služi t. j. gosp. Devetaka. Komesar mu opet odburisi, da mora ići iz Zadra ča, da će on umiriti sve.

Zatim je Papak ponovno odprućen u zatvor, a redar, koji ga je pratio uputio ga na okolnost, da bi se mogao vratiti opet g. komesaru i ostat dalje u Zadru, ako li znade govoriti talijanski.

Sutradan u jutro na 7 sati bio je Papak odpremljen natrag u Šibenik — jer nije mogao nikako utvrditi, da za talijanski.

Drugog povoda zaprati u Šibenik nije s njegove strane nipošto bilo, pa koliko se je snebivati nad ovakvim postupkom zadarskog poli-

cijskog ureda, toliko se je čuditi opet c. kr. kotar, poglav. zadarskom, koje je bezodvlačno svojom presudom 28. 9. 1908. br. 32500 riešilo općinski dopis 28. 9. 1908. br. 5648 i odredilo zapratu Ciprijana Papke obrazlažući je, da je bio zatečen bez posla u gradu. — Kako se vidi, poglavarstvo je najvećom pospješenošću udovoljilo občini zadarskoj za izgom jednog Hrvata, koji nije bio bez posla, već namješten u pekarskoj službi kod g. l. Devetaka.

Na taj način ne samo da je pobiedila samovolja občinskog redar-komesara, poduprta od c. k. kot. političke vlasti, već je jedan mladić, ni kriv ni dužan, ostao zbilja iznenada krivnom tih vlasti, nasred puta, jer je izgubio službu, tako, da mu gospodar na knjigi nije mogao ni svjedočbe napisati, i vraćen je u Šibenik, gdje ne zna ni sam kuda će ni kamo će.

Izniesimo cielu stvar po istinitom kazivanju samoga Papka, koji nam je pružio na uvid sve dokaznice, pa pitamo sada svakoga, koji osjeća ljudski i pošteno, ima li igdje izraza, kojim se ovakav postupak zadarske občinske policije može da okrsti?

Eto, kakovo je stanje u Zadru, eto tko je moralni krivac svega, što se tamo događa, eto najboljega dokaza o razpoloženju one občine prama Hrvatima.

Quousque tandem!

Obstrukcija u českom saboru.

Radi njemačke obstrukcije u českom saboru zapeo je svaki zakonodavni rad. Sjednice su se morale odgoditi, a sam ministar predsjednik barun Beck uzeo je stvar u ruke, te je pozvao k sebi prvake stranaka, da ih izmiri i tako omogući djelovanje českoga sabora. Česi su taj poziv odklonili, a vodje Niemca došli su u Beč, gdje su u subotu imali konferenciju sa ministrom predsjednikom. Konferenciji su bili prisutni zastupnici Dr. Eppinger, Pacher, Krutzner, Legler, Dr. Roller i zamjenik zemaljskog maršala Dr. Urban. U ovoj su konferenciji najprije njemački zastupnici prikazali ministru predsjedniku potankosti o obstrukciji, govorili su o partičnosti zemaljskog maršala princa Lobkovicu. Zatim su tvrdili, da nije samo pitanje jednog njemačkog aktura u českom saboru, što je toliko razdražilo Niemce već očita pristanost princa Lobkovicu. Zatim su spomenuli događaje u Bergreichensteinu, Schüttenhofenu i Ljubljani. Ovi događaji drže i izbornike i zastupnike u velikom uzbuđenju, te za to njemački zastupnici drže, da je nemoguće ikakovo uspješno djelovanje českog sabora i traže zatvorenje istoga. Ministar je predsjednik barun Beck odgovorio, da vlada ne smije odmah posegnuti za skrajnjim sredstvom i odgodom sabora. Više je puta biesnila obstrukcija i u parlamentu i u pokrajinskim saborima, a vlada je morala čekati, da se posve uvjeri, je li odnosno zakonodavno tielo zbilja nesposobno za rad. Osim toga vlada ne smije odmah odgoditi sabor. Česki se sabor — rekao je ministar predsjednik — ne smije odgoditi, jer stoji pred jednom od najvažnijih zadaća, pred izbornom reformom. Osim toga će u ovom saboru doći do malo podulje debate i o izmjeni misli o česko-njemačkom sporu. Tu debatu i tu izmjenu misli vlada želi, jer će tako moći najbolje upoznati stanovište česko i njemačko, te će prema tome moći s nekom nadom u uspjeh potaknuti rješanje toga spora. Nadalje je izjavio ministar predsjednik, da se ovdje radi o jednom slučajnom incidentu, koji je doveo do sukoba, ali on se nada, da može veoma lako doći do sporazumka između oba naroda u Českoj. Po mienju ministra predsjednika najbolje bi bilo, da se protivne stranke slože u dnevnom redu. Dnevni red bi pako mogao biti tako sastavljen, da dodje do debate u kojoj bi se jasno iztaklo i česko i njemačko stanovište. U tom će smislu vlada i kod Čeha djelovati. Napokon je ministar predsjednik izrazio želju, da bi se u českom saboru redovito donosila na tapet pitanja, koja bi mogla doprinieti miru između Čeha i Niemca; to bi bilo u interesu zemlje, kao i u interesu samih naroda. U tom je smislu ministar predsjednik

obeačo, da će u najkraće vrijeme on učiniti daljnje predloge. O tobožnjim pristanostima princa Lobkovicu izjavio je barun Beck, da se ne može izraziti, jer on tu nema nikakove ingerencije. Što se pak tiče događaja u Bergreichensteinu, Schüttenhofenu i Ljubljani, kao također u Optuju, Mariboru i Celju, izjavio je, da su vladi već stigla izvješća, ali svi izvidi nisu objavljeni i tako ne može vlada dati konačni sud. Vlada je svakako poduzela sve mjere, da zaštići slobodu osobe i sigurnost vlastništva, kao također, da se ne ponove više izgređi i demonstracije. Izjave ministra predsjednika primili su njemački zastupnici na znanje, te su rekli, da će o tome obavijestiti njemački klub. Ministar predsjednik je pak na to nadodao, da će im učiniti i daljnja razjašnjenja, ali takovih očekuje i sa strane njemačkih zastupnika.

U Pragu je došao česki ministar Prašek, te je konferirao sa vodjama českih stranaka o zadnjim događajima u českom saboru. Razpoloženje je Čeha veoma ratoborno; oni kažu, da nemaju što popuštati Niemcima, već naprotiv da oni imaju još što šta tražiti, jer su u mnogočem bili prikraćeni. Svako nastojanje Niemca ide za tim, da se Česka razdieli na dvoje, ali nijedan Čeh ne će pristati na razkomadanje svoje domovine. Ministar će Prašek svoja viećanja sa pravicima českih stranaka nastaviti.

U Pragu uslied obstrukcije Niemca vlada veliko ogorčenje proti Niemcima. U subotu je čak došlo i do protunjemčkih demonstracija. Niemci moraju zahvaliti ružnom vremenu i kiši, koja je padala, da demonstracije nisu zahvatile veći obseg.

Političke vesti.

Priestolni govor u delegacijama i Bosna. Kako iz Budimpešte javljaju, u tamošnjim političkim krugovima očekuje se s velikom napeženošću priestolna besjeda prigodom otvorenja delegacija 8. listopada. Ovih dana su u Pešti imali zajednički sjednicu ministri Aehrenthal, Beck i Wexler. Njihovo viećanje ticalo se je pitanja, što stoji u savezu sa sazivom delegacija, a naročito priestolnog govora. Od interesa je stanovište, što će se zauzeti u balkanskom pitanju, a naročito će se glede Bosne i Hercegovine odustati od dosada običajnog govora, te će se nabaciti namjere, što ih želi vlada izvesti glede unutarnje samouprave Bosne. Ono, što će priestolni govor ovaj put izreći o Bosni i Hercegovini, prelaziti će daleko dosada običajne granice i otkriti nakane vlade u budućnosti. Onda će se priestolni govor dotać i jednog pitanja, koje se izričito tiče unutarnjih odlošaja monarhije, a javlja se, da će to tiče vojničkog područja. Toliko javljaju listovi blizi vladama.

Dogodjaji u Ljubljani. Gradsko poglavarstvo podnio je zakonodavnom tielu dokazni material, da je sve nemire od 18. do 20. ov. mj. u Ljubljani skrivio poručnik Mayer. — Niemci u Ljubljani traže 50.000 kruna odštete za učinjeno im štetu demonstracijama. Slovenkine i Slovenci, koji se nalazili u službi kod koje njemačke obitelji, ostavile su svoje službe. — Jednogađišnji dobrovoljac Puppis, koji je u gradjanskome odelu demonstrirao proti Niemcima, bijaše poznat i uapšen, a zapovjedništvo ga pukovnije, kojoj pripada, odsudilo na dvadeset i jedan dan zatvora u osamljenoj ćeliji. Vojnici 27. pješake pukovnije ne mogu da izidju iz vojarne nego šestorica po šestorica i svi se moraju da povrate natrag već u 7 sati u večer. Veliko je negodovanje među Slovencima prouzročilo pismo, koje je knez-biskup dr. Jeglič upratio na člana gospodskoe kuće grofa Barba, dapače i među članovima slovenske klerikalne stranke. Postoji odluka u stranci, da se biskup zbog toga čina javno desavurira. Drugi dio je članova protiv toga, jer su uvjereni, da je biskup ovo pismo pisao prije, nego što je znao za pravo stanje stvari.

Promjena berlinskog ugovora. (Važno promjene na vidiku). Oficijozna „Wien. Allg. Zeitg.“, govoreći o proglašenju neodvisnosti Bugarske veli, da bi se onda morala ova točka berlinskog ugovora promieniti, a onda bi se ujedno dala prigoda, da se ugovor i u drugim

magjarske vlade, bogato dotirani od raznih madjarskih kulturnih društava igraju uloge osvajača. Oni smatraju Peštu svojom vladom, odanle traže pomoći i savjeta i sve ostalo. Njihovi popovi evanđeljski i učitelji propagiraju svuda madjarsku ideju, a podršku i informacije daje im društvo „Julian“. Ovi agenti prave propagandu za madjarske škole u Krestelovcu, Govedim polju, Trojeglavi, Sv. Ani, Dežanovcu, Sokolovcu, Brekijnskoj, Torgu, Gaju, Kukujevcu, Lipiku, Pakracu, Jamarici i Kozarici. U daruvarskom kupalištu ne čuje se drugo već: „jò napot“, „jò estel“, „kèrem“, „keszenem“ itd. Tako u Pakracu i Lipiku udaraju samo magjarski cigani. Žalosna slika, al istinita.

Skupština u Puli. Na liepoj uspeloj skupštini, koja se je u nedjelju odbržavala u Pulju, govorili su Lacko Križ i izborima, Dr. M. Laginja o talijanskoj gimnaziji, N. Miličić o njemačkom barbarstvu u Ljubljani i A. Bečanić o izborima. Sred sveobćeg odobravanja prihvaćene su rezolucije: 1. proti talijanskoj gimnaziji u Puli; 2. proti barbarškom postupanju vojske u Ljubljani; 3. pozvalo se socijaliste — ako ih imade koji hrvatski čute — na skupni boj za skupne narodne interese; 4. brzojavilo se českim radnicima, koji su imali isti dan veliku skupštinu u Zlatnom Pragu. Dojduću nedjelju odbržati će se imena hrvatskih kandidata za zemaljski sabor.

Novonadjeni rimski spomenik. Kod izkopavanja temelja na Foru u Pulju, gdje se gradi palača za štedionicu, nadjen je krasan ostanak rimskog spomenika. Mora da prikazuje rimskog cara, pred kojim stoji jedan rob. Robu tali samo glava, dok od rimskog cesara ne vide nego samo desna noga do ispod koljena i od lieve noge samo stupa. Obje noge nose rimske cokule (sandale) sa dva veza oko noge i finim vezom oko kičica. Car je morao stati uspravan, a rob poklonjen desnoj strani cara sa lievom nogom na desnoj nozi vidi se trag neke obuće. Kad se spomenik očisti, naći će se još koja potankost. Ovo je najliepše starina, nadjena u Pulju. Spomenik je predan občinskom muzeju.

Prva slovenska djevojačka škola u Primorju. U Tomaju, pošta Sežana, otvorila se prva slovenska djevojačka škola. Svrha škole je izvježbati djevojke u svim kućnim i gospodarškim poslovima. Tečaj traje 12 mjeseci a otvara se na 1. novembra tekuće godine. Djevojke moraju stanovati u zavodu, kojega vode školske sestre reda sv. Franje. Naukovni jezik je slovenski. Učiti će se: vjeronauk, nauk o uzgoju, o bolestima, računanje, praktična pouka o kuhanju, šivanju, mljekarstvu, vrtlarstvu, pranju, čuvanju blaga.

Štrajk učiteljskih pripravnika u Kopru. Djaci talijanskog odjela učiteljske škole u Kopru stupili su ponovno u štrajk, — pošto vlada nije izpunila zadanu obvezu za svibanjskog štrajka istih djaka, da se naime predmeti pouke ne predavaju više na njemačkom jeziku.

Ustoličenje novoga patrijarha. Iz Karlovača stigao je u Budimpeštu patrijarh Branković. Kako se doznaje, svečano ustoličenje novoga patrijarha ovršit će se istom dne 11. listopada. Dne 3. listopada sastaje se narodno-crkveni sabor na sjednici, u kojoj će se konačno ustanoviti rok za ustoličenje.

Njemački izgredi u Ptuju. U ponedjeljak su Niemci demonstrirali proti Slovincima u Ptuju. Polupali su prozore na „Narodnom Domu“ i mnogim slovenskim kućama. Slovinci su za tražili brzojavno od ministarstva zaštiti.

Odpremičko i komisiono društvo „Balkan“ u Trstu. Riva Grumula broj 14., prima u svoje dobro uređene magazine svaku vrst robe i daje na istu predujmove uz najpovoljnije uvjete, te se brine za prodaju ove robe i posreduje kupovanje i prodaju svakovrsne robe po nalogu i za račun svojih mušterija najkulantnije. Odprema svakovrsne pošiljke u svim pravcima najtočnije i brzo. Obavlja sve reklamacije i daje svako strukovno razjašnjenje i uputu odmah badava.

Pokrajinske vijesti.

Provizorni prestanak „Velebita“. Zadnji broj spališkog „Velebita“ javlja: „Radi osobitih prilika, koje su jače od naše volje, današnjim brojem obustavljam za neko vrijeme izdavanje lista. Kad će list početi opet izlaziti, odlučit ćemo što prije.“

Otvor umjetničke izložbe u Splitu uzšledio je svečanim načinom dne 30. rujna. Ova je izložba za Dalmaciju pravi kulturni događaj. Izložba traje do 30. studenoga.

Pobiedo vlak. Poznati trkač Ante Ružić stigao je neki dan na Klis, prije vlaka 15 časaka. Željeznička postaja mu je izdala potvrdu, a tako isto i načelnik Klisa.

„Hrvatski Sokol“ u Biogradu na 4. o. mj. proslavit će godišnjicu otvora društva. Ovo je raspored svečanosti: budnica u jutro u 6 sati; javne vježbe na obali u 5 sati po podne;

ples u društvenoj dvorani, početak u 8 sati večeri, sa tombolom i šaljivom poštom.

Izpitni usposobljenja. Na 1. studenoga o. g. započeti će pred izpitnim povjereništvom kod preparandije u Arbanasima izpitni usposobljenja za obće pučke i za gradjanske škole.

† O. Josip Pačić. Na 28. pr. mj. blago u Gospodinu preminuo je u Sinju otac Josip Pačić, bivši državnik, mnogogodišnji profesor i ravnatelj franjevačke privatne gimnazije. Pokojnik je bio vrstan grečista i latinista, te se njegovih predavanja sa najvećom harnošću sjećaju mnoga pokoljenja djaka, koja je on odgojio. Od nekoliko decenija bio je u sinjskom samostanu, i u varoši postao opće ljubljena ličnost. I u zadnje vrijeme, kad nije više učiteljavao, u svojoj skoro sedamdesetogodišnjoj, htio je ostati u Sinju, koji je silno volio. Harna mu uspomena, a duši vječni pokoj!

Tuljani. Pišu nam iz Zatona Velikog, 26. rujna: Ribar Filip Vuga iz Zatona ulovio je noćas u svojoj mreži (zagradi) tuljana, koji je težio preko 70 klg., a bio je pokazan občinstvu u Dubrovniku uz neznatnu ulazninu. U blizini Zatona Velikoga ima špilja zvana Toplica. Ulazak je poput sobice, te u dnu iste ima velika škulja, koja služi za leglo tuljanima. Lanjske godine vidjeli smo po dva tri, a ove godine vidi se po 6—7 komada. Tuljan nanosi ogromne štete mrežama i vrsama, te bi vlada učinila dobro, da poda priličnu nagradu, tko bi ga ubio, tako da se ribari oslobode ovoga biča, koji je gori od pliskavice, jer kroz dvie tri godine naleći će se ciela jata.

Poštarke vijesti. Na 1. listopada 1908. otvara se c. k. poštarsko sabiralište u mjestu Žmanu, koje će se baviti prodajom poštarških vrijednota i primanjem prostog frankovanog listovnog materijala kao i pošiljaka, za koje se izdaju primnice do vrijednosti od 50 kruna i dostavom prostih listovnih pošiljaka. Sabiralište će biti dva puta na Žedricu sa poštarškim i brzojavnim uredom u Sadmu sredstvom parobrodске pruge Sali-Zadar i natrag zadruge „Dalmatia“, a sa poštarškim uredom u Salima, osim toga i sa seoskom poštom Sal-Zaglava-Žman-Luka tri puta na sedmicu.

Iz grada i okolice.

Tuže nam se mnogi predbrojnici, da im naš list ne dolazi u dneve, kad bi im mogao doći, a neki da pojedine brojeve i ne primaju. Možemo ih uvjeriti, da s naše strane to ni najmanje ne potiče. Mi odprememo list svima sa najvećom tačnošću, pa radi toga krivnju je tražili jedino kod poštarških ureda, koje nam bez sumnje stvaraju neprilika. O tome smo osvjedočeni i o tome ćemo pisati, ponove li se tužbe, jer bi zbilja bilo vrijeme, da se prestane s kojekakovim odurnim igrama.

Otvor pučke škole u Konjevratima. Sutra se obavlja svečanost novoootvorene škole u Konjevratima, pri kojoj je određen učiteljem Kosp. Luka Miličić. Prisustvovat će gg. načelnik, občinski i kotarski školski nadzornik. Školska zgrada, podignuta troškom občine, pravi je ured Konjevratu.

Iz Žirja. Pišu nam odatle dne 2. t. mj. — Sutra se ovdje obavlja svečano otvorenje novoustanovljene pučke škole, koje je ovo pučanstvo toli željno čekalo i eto sretno dočekalo.

Klepatalo gusarića razgledalo je kò obično u oči izbora o nasiljima i nepravdama, što se tobože nanose njegovim pristašama, a da bezobrazluk bude podpun, piše u zadnjem broju o njevakvoj občinsko-poglavaršivenoj koalicii. To mogu oni pisati za budale i za neupućene, te za čitaoce van Šibenika, a mi u Šibeniku kažemo, da je cielo njihovo postupanje pred najstajne izbore uprav iz zdvojnosti naučnice udešeno tako, da klepatalo bude moglo pisati, kako piše, i da tim još za njeko vrijeme bude moglo zaslijepljivati neuke, slabe i zavedene, da ih ovine bi ostavili na cjedilu, kò što su ih već ostavili i zamrzili svi pošteni gradjani i svi svjestini Hrvati grada i okolice.

„Glas malog puka“ zove se neko novo socijalističko klepatalo, što je počelo u Šibeniku izlaziti dva put na mjesec. Dostojni drug „Kremenjaka“ već u prvom broju brblje o svemu i svacemu na radost svih ludova i obješenjaka. U slast!

Dramatsko talijansko društvo „Luisa Lambestini“ započeo će nizom predstava u mjestnom kazalištu početkom druge polovice ovog mjeseca.

Razglednice hrvatske sokolske Krešimirove župe sakupljene prigodom njeznog prvog sleta i prve javne vježbe dne 23. kolovoza ov. g. na Poljani, uz cienu od 10 para. Toptlo ih preporučamo.

Kinematograf. Od četvrtka do sutra na večer isti program. U ponedjeljak promjena.

Obznana. Obznanjuje se cienjene mušterije da: 1. dućan 1. listopada uključivo travnja ostaje otvoren do 8 sati u večer; 2. svibnjom uključivo rujna ostaje otvoren do 8 i po u večer; 3. u oči pomičnih svetaca, kao i subotom ostaje otvoren po želji gospode vlasnika; 4. u dnevim pomičnih svetaca dućan ostaje otvoren do 1 sata po podne, osim ako nadodju subotom. Šibenik, 30. rujna 1908.

Odpor brijaja.

Razne vijesti.

Radnička nevolja u Englezkoj. Industrijalna kriza u Englezkoj zatjerala je u strašnu biedu i nemire englesko radništvo. Množto od 2000 nezaposlenih radnika htjelo je napasti 26. o. mj. viećnicu u Manchesteru. Policija je navaliła na bezposlene radnike i razpršila ih. Više je osoba ranjena, a među ranjenima ima i nekoliko policista. Množto je sada pokušalo, da navali na ubožnicu Greenwich-sku, gdje je tražilo da mu se dade hrana i stan, no i tu je policija razpršila nabunjenu masu.

Peruanska industrija. U peruanskoj se republici razvija vrlo krasno kovna industrija, te na taj način, povećavajući svoje unutrašnje bogatstvo, ova južno-američka država sve to manje ovisi o vanjskom uplivu.

Klima i tlo ove zemlje vrlo je prikladno za uzgajanje pamuka, te sada broji sedam tvornica, koja preradjuju 300 tona dnevno. Da se podigne što bolje ovaj obrt, vlada pomaže zanimauke u svemu.

Željeznica preko Anda. Željeznica što se sada gradi iz Argentine do u Čile preko Anda, preći će ove gore na visini od 1.660 m. Započete radnje krasno napreduju, te je već izgrađeno ili su gradjevne radnje u tieku u duljini od 100 km. Tunel koji će probijati goru, bit će dug 960 m.

Nova prekokopnena željeznica će pripomoći mnogo saobraćaju izmedju republike čilenske i argentinske, te će spojiti Atlanski i Tihi Ocean, tako da će se udaljenost od 1100 km. izmedju Bahía Blanca (Argentina) i Tolcahuano (Čile) moći prevaliti u ciglih 18 sati.

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.) Vlastnik, izdavaatelj i odgovorni urednik Josip Drezga.

Čast mi je objaviti P. N. Obćinstvu, da mi je povjerenje za Šibenik i okolico glavno zastupstvo

osiguravajućeg zavoda „Victoria“ u Berlinu utemeljena god. 1853.

- 1) Pučko osiguravanje: a) za zdrave osobe do 14 g. bez liečničke pregledbe, b) za zdrave osobe od 15-te godine unapried takodjer bez liečničke pregledbe.
- 2) Osiguravanje u slučaju smrti i preživljenja. (Mješovito osiguravanje).
- 3) Osiguravanje glavnica i prištednje.

Na zahtjev daju se potanje obavjesti i o drugim nazgrednim granama osiguracije.

UVJETI NAJPOVOLJNIJI.

Sa štovanjem

JURAJ GRIMANI - Šibenik.

Hotel Dinara

Šibenik kod mjestnog kazališta

- obskrbljen je izvrsnom kuhinjom -
- udobnim i zdravim sobama i svim -
- ostalim mogućim konfortima. - -
- CIENE VRLO UMJERENE. - - - -

Preporučuje se **Jvanica ud. Dodig.**

PRVO SKLADIŠTE

OBUČA ZA GOSPODJE, GOSPODU I DJECU

C. CHIABOV

Šibenik. Plokata na vrh glavne ulice. blizu kazališta.

Velika zaliha raznovrsne kože, kože za podplate, gotove gornje dijelove crevalja i ostale predmete zasjecajuće u postolarsku radnju. Postole za kupelji, kao što i masti svih boja za svjetlanje istih, koje se može naći samo novom dućanu.

Cienu vrlo umjerene, koje se ne boje utakmice.

Restauracija „Sidru“

prvog reda

ŠIBENIK, ulica sv. Ivana, ŠIBENIK

Čast mi je obznaniiti cienjeno obćinstvo, da se u mojem lokalu toče izabrana vina, kao: dalmatinsko, istriansko, bielo, desert, refosco i t. d., te dobro poznato pivo Sarajevsko. - - - Kuhinja je domaća prve vrsti, koja je obskrbljena u svako doba toplim i mrlzim jelom. - - Ciene sasvim umjerene. - - - - Preporučuje se veleštovanjem

Strika Anton.

Restauracija „Sidru“

prvog reda

ŠIBENIK, ulica sv. Ivana, ŠIBENIK

Ribari!

Obznanjujem gospodu ribare, da sam moje sasvim dopuno skladište mreža, konaca, olova, suvra i inih stvari potrebitih za ribarenje prenesla iz Rialinske na Rieku kuća „Adria“; s toga molim zanimanike da se odsele unapried tamo obrati. Moja adresa ostaje: **Gilda Celebrini — Rieka — kuća „Adria“.**

Sa štovanjem

Gilda Celebrini.

PODRUŽNICA HRVATSKE VJERESIJSKE BANKE - ŠIBENIK.

BANKOVNI ODJEL

prima uložke na knjižice u konto korentu u ček prometu; eskomptuje mjenice, financira trgovačke poslove, obavlja inkaso, pohranjuje i upravlja vrijednine. Devize se preuzimaju najkulantnije. Izplate na svim mjestima tu i inozemstva obavljaju se brzo i uz povoljne uvjete.

Dionička glavnica K. 1.000.000

Priružna zaklada 100.000

Centralna Dubrovnik - - - - -
- - Podružnica u Splitu i Zadru.
Priskrbljuje zajmove uz amortizaciju kotarima, općinama, i javnim korporacijama.

MJEŃJAČNICA

kupuje i prodaje državne papire, razteretnice, založnice, srećke, valute, kupone. Prodaja srećaka na obročno odplaćivanje. Osiguranje proti gubitku kod ždriebanja. Revizija srećaka i vrijednostnih papira besplatno. Unovčenje kupova bez odbitka.

ZALAGAONICA

daje zajmove na ručne zaloge, zlatne i srebrne predmete, drago kamenje itd. uz najkulantnije uvjete.

Banca Commerciale Triestina

prima:

Uložke u krunam uz uložničke Listove:

sa odkazom od 5 dana uz 2 3/4 %
" " " 15 " " 3 0/10 %
" " " 30 " " 4 1/10 %

Uložke u zlatnim Napoleonima ili u engl. funtim.

(Sterlinam) uz uložničke Listove:

sa odkazom od 15 dana uz 2 0/10 %
" " " 30 " " 2 1/2 %
" " " 3 mjes. " 3 0/10 %

NB. Za uložne listove sada u toku, nov kamatnik ulazi u kriptost 15.og Novembra i 10.og Decembra o. g.; izdaje blagajničke doznačnice na donosioca sa škadencom od 1 mjeseca uz kamatnjak od 1 1/2 %.

Banko-Žiro i Tekući račun. Valuta od dana uloženja, uz kamatnjak koji će se ustanoviti; obavlja inkasso mjestnih računa, mjenica glasećih na Trst, Beč, Budimpeštu, Prag i druge glavne gradove Monarhije, te plaća domicile svojih korentista bez ikakvog troška.

Izdaje uložne knjižice na štednju uz dobit od 3 1/2 %.

Otvara tekuće račune u raznim vrednotama. Inkassi: Obavlja utjerivanje mjenica na sva mjesta Inostranstva, odrezaka i izrbenih vrednostnih papira uz umjerene uvjete.

Izdaje svojim korentistima doznačnice na Beč, Aussig, Bielitz, Brno, Budimpeštu, Carlsbad, Cervignano, Cormons, Cernovicu, Eger, Rieku, Friedek, Gablonz, Goricu, Graz, Innsbruck, Klagenfurt, Lavov, Linz, Olomuc, Pilsen, Polu, Prag, Prossnitz, Dubrovnik, Solnograd (Salzberg), palit, Peplitz, Troppau, Warnsdorf, Bučko-Novomjesto i druge gradove Monarhije bez ikakvog troška, a na Inozemstvo po najboljem dnevnom tečaju.

Izdaje *Kreditne listove* na sva mjesta Monarhije i Inozemstva.

Bavi se *kupnjom uz tovarne dokumente* u Novi Jork, London, Pariz, Hamburg, itd. itd. uz umjereni kamatnjak.

Daje *predjume na vrednostne papire, robu, warrants i foverne dokumente* uz uvjete, koje će se ustanoviti.

Daje *jamčevinu za carine* skladišta Kontirinja (Contirungs-Lager).

Preuzimlje u pohranu i upravljanje:

U sobi sigurnosti, koja pruža najveću garanciju proti kojoj mu drago pogibelji provale i vatre i kojoj je posvećen osobiti nadzor sa strane bankovnih organa, primaju se u pohranu vrednostni papiri, zlato, srebro i dragocjenosti, uz povoljne uvjete, te se na zahtjev preuzima i upravljanje istih.

Osiguravaju vrednote proti gubitim žriebanja

Banca Commerciale Triestina.

Hrvatska Tiskara

ŠIBENIK.

Izradjuje svakovrstne radnje, kao: Knjige i brošure, sve vrsti tiskanica za občinske, župne i druge urede, seoske blagajne, odvjetnike, trgovce itd. te moderne posjetnice, zarućne i vjenčane objave, pozive na zabavu, plesne redove itd. Drži u zalihii sve vrsti občinskih, župnih i drugih raznih tiskanica.

Solidna izradba. Umjerene cijene.

Naručbe obavljaju se brzo i točno po zahtjevu.

JADRANSKA BANKA U TRSTU

Bankovne prostorije u ulici Cassa di risparmio, Br. 5.

..... Vlastita zgrada.

Obavlja sve bankovne i mjenične poslove; eskomptuje mjenice, daje predjume na vrednostne papire, kao i na robu ležuću u javnim skladištima.

Kupuje i prodaje vrednostne papire, svake vrsti, devize, inozemni zlatni i srebrni novac, te banknote i unovčuje kupovne i izdriebane papire uz najpovoljnije uvjete.

Izd je doznake na sva glavniža tržišta monarhije i inozemstva, te otvara vjeresije uz izprave (dokumnt) ukrcavanja.

Prima novac na štedioničke knjižice u tekući i giro račun.

Obavlja sve burzovne naloge najbrže i najsvjestnije uz vrlo umjerene uvjete.

Posreduje i konvertira hipoteke kod prvih hipotekarnih zavoda uz najniže uvjete.

Vinko Majdič

valjni mlin u KRANJU

preizvada najbolje vrsti pšeničnog brašna i brašna za krmad uz najniže cijene.

Najveća produktivnost
..... Brza poslužba.

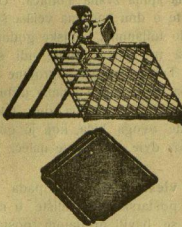
Izravni zastupatelji za Dalmaciju i Bosnu-Herzegovinu, lanove Sarajeva i Boku Kotorsku: **Babić & Klein** Zadar.

Zastupatelj za Boku Kotorsku: **Radoslav G. Zutkić, Kotor.**

Zastupatelj za okružje Pulj: **Lacko Kriz, Pulj.**

Zastupatelj za okružje Trst: **Aloks. Rupnich i dr., Trst, Via squero nuovo broj 11. 52-8**

VJEČNI KROV „DINARKA“

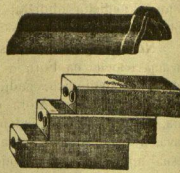

Josip Lovrić pok. Nikole KNIN.

PRVA

DALMATINSKA TVORNICA

CIMENT-PLOČA, CRIEPA, CIGLE, STUPOVA OD ARMIRANOG BETONA ZA OGRADE I VINOGRADNE, KAO ŠTO I SVIH OSTALIH PROIZVODA OD CEMENTA, BETONA I ARMIRANOG BETONA - - - - -

CROATIA

OSIGURAVAJUĆA ZADRUGA U ZAGREBU.
UTEMELJENA GODINE 1894.

CENTRALA: Zagreb, Zrinjski trg, Berislavićeva ulica br. 2. - - - - -
PODRUŽNICE I GLAVNA ZASTUPSTVA: Osijek, Sarajevo, Spljet i Trst.

Ova zadruga stoji pod okriljem i nadzorom občine slobodnog i kr. glavnoga grada Zagreba, te prima uz povoljne uvjete sliedeće vrsti osiguranja:

I. Na ljudski život:

1. a) osiguranja glavnicu za slučaj doživljaja i smrti; b) osiguranje miraza;
2. c) osiguranja životnih renta.
2. Osiguranja mirovina, nemoćnina, udovnina i odgojnina sa i bez liećničke pregledbe.
3. Pućka osiguranja na male glavnice bez liećničke pregledbe.

II. Protiv štete od požara:

1. Osiguranja zadruga (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica).
2. Osiguranja pokretinina (pokućstva, dućanske robe, gospodarskih strojeva, blaga i t. d.).
3. Osiguranja poljskih plodina (žita, siena i t. d.).

III. Osiguranja staklenih ploča protiv razlupanja.

Zadruga imovina u svim odeljima iznosi: K 1,410.816.28
Od toga jamčevne zaklade: K 1,000.000.00
Godišnji prihod premije sa pristojbama preko: K 820.000.00
Izplaćene odštete: K 2,619.582.36

Za Dalmaciju pobliže obavijesti daje: Glavno Povjereništvo i Nadzorništvo „Croatiae“ u Spljetu. Poslovnica u Spljetu, ulica Do Sud br. 356. - -

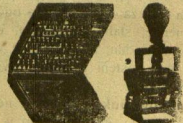
PUTNICI PRIMAJU SE U POVOLJNE UVJETE.

Oglašujte u „Hrv. Rieči“!

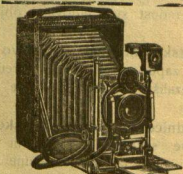
KNJIZARA I PAPIRNICIA

IVANA GRIMANI-A

Glavna ulica - ŠIBENIK - Glavna ulica

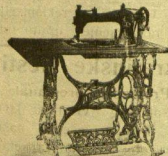

Preuzimlje naručbe svakoradnih pečata od kautschucka vikovine.

Skladište fotografskih aparata i svih nužrednih potrebština

preporuča svoj veliki izbor liepih HRVATSKIH, TALJANSKIH, NJEMAČKIH I FRANCUZKIH KNJIGA, romana, slovnica, riećnika, onda pisanih sprava, trgovačkih knjiga, uredovnog papira, elegantnih listova za pisma, razglednica i t. d.

Skladište najboljih i najsvestitnijih liećnih strojeva „SINGER“ najnovijih sistema.

Prima pretplate na sve hrvatske i strane časopise uz originalnu ctenu sa taćnim i brzim dostavljanjem u kuću. Velika zaliba svakovrstnih toplomjera, zvieler-naočala od najbolje vrsti i leća u svim gradacijama. VANJSKE NARUČBE OBAVLJA KRETOM POŠTE.